

‘En we noemen haar ... Onzinkbaar II’

Namen van boten en schepen

Wordt het Piekendief, Deinemeid of toch misschien Wet Dream? Anders dan mensen kunnen boten alle namen krijgen die je maar kunt bedenken. Waar leidt dat zoal toe?

SASKIA AUKEMA

REDACTIE ONZE TAAL

Het is een grauwe maar warme zondag als een boot met vier mannen de Amsterdamse Schinkelsluizen passeert. Na een mannenweekend in de hoofdstad met “veel sterke verhalen en bier” zijn ze nu op weg naar huis, vertelt Mike Pasman, de eigenaar van boot Noortje. Zit de echte Noortje misschien thuis op hem te wachten? “Nee, iedereen denkt dat mijn vrouw zo heet,” zegt Pasman, “maar de boot

dankt haar naam aan het land van herkomst: Noorwegen. En groot is ze niet, vandaar die verkleinvorm.”

In Nederland is het verplicht je boot een naam te geven: een woord, een slogan, een code ... alles mag. De naam hoeft ook niet uniek te zijn of netjes (zoals bij personen, die je bijvoorbeeld niet zomaar Urine zou mogen noemen). De enige eisen die het zogenoemde Binnenvaartpolitiereglement vermeldt, zijn nogal technisch van aard: de naam moet in goed leesbare en onuitwisbare Latijnse letters op de boot aangebracht zijn.

Vrouw

Dat de wet de schipper zo vrij laat, wil niet zeggen dat er geen óngeschreven regels bestaan. Een boot is bijvoorbeeld altijd een vrouw, of in ieder geval: geen man. Dat bleek ook nog eens overduidelijk uit de inventarisatie van bootnamen die we bij Onze Taal via de sociale media maakten. De enige Pieten, Jannen en Klazen die je op het water tegenkomt,

zijn de éígenaren van een boot. De boot zelf heet dan bijvoorbeeld:

- MS Nelleke
- Lieve (“Geen dochter om die naam te geven, dus het schip met deze naam gedoopt”)
- Jolie môme (“Frans voor ‘leuk meisje’”)
- Cosmic Girl (“Naar een liedje van Jamiroquai”)
- Deinemeid (“Het schattige, oude kajuitbootje van mijn tante, met een knipoog naar het woord *dynamite*”)

Of Noortje dus. Soms wórdt het bootje zelfs bijna tot vrouw: “Nadat ik haar groen uitgeslagen op een werf vond, is Amélie een volwaardig lid van mijn vriendenkring geworden. We gaan nooit varen ‘met de boot’ maar we doen ‘gezellig een rondje met Amélie’”, zegt Roosmarijn Horowitz. De boot als vriendin.

Rampspoed en ellende

Dan er is nog een tweede ongeschreven regel voor bootnamen: verander die nooit! Dat brengt niets dan rampspoed en ellende. Gonneke Bonting woont op een schip waarvan de vorige eigenaar dat goede advies in de wind had geslagen: “Het is slecht met hem afgelopen: motor ontploft, vrouw ervandoor met een ander, en bankroet. Toen ik het schip kocht, bood de notaris aan dat ik gratis de naam kon wijzigen. Ik kijk wel uit!”

Maar ja, met sommige naambordjes wil je toch echt liever niet de haven in varen. Zo circuleren er op het internet foto’s van boten die Wet Dream heten of Lucky Sperm. Hoewel de naam van Marit Montés zeiljacht Elsje nu ook weer niet in die categorie viel, was ze er toch niet zo blij mee: “Hij paste niet bij ons. Tijdens het klussen schoot de nieuwe naam mij zomaar te binnen. Wij zijn eigenwijze, jonge, levensgenietende zeilers die soms weleens ergens tegenaan kunnen schoppen, en dus werd het Rebelsje! Zo zit de oude naam Elsje er nog in, maar heeft ze toch een naam die bij ons past.”

En ook de moeder van Antje Wartena behandelde de oude naam van haar overgekochte boot, de Waterpieper, rebels en omzichtig tegelijk. Wartena:

Bootnaam wijzigen: nogal omslachtig

Volgens de overleveringen beschermt de Griekse god Poseidon ieder schip dat hij bij naam kent. Van iedere naamswijziging moet hij daarom via een speciale ceremonie worden verwittigd, en de windgoden trouwens ook. Die ceremonie, die vooral via Engelstalige websites te lezen en te bekijken is, is nogal omslachtig.

In het kort komt het erop neer dat je eerst de oude naam op alle plekken van het schip moet verwijderen, inclusief spiegels, motor en documenten die zich op de boot bevinden. Daarna volgt een herdoop, waarbij Poseidon en de weergoden via allerlei lange formules verzocht wordt de oude naam te vergeten en de nieuwe te registreren. Bij iedere formule vloeit veel champagne (want voor minder doen die goden het niet). Pas daarna mogen artikelen met de nieuwe naam aan boord gebracht worden.

De gehele ceremonie is na te lezen op de website *Vakantieland Nederland* via Tinyurl.com/herdoop.

“Ze veranderde aan beide kanten één plaklettertje. Aan stuurboord voer ze op de Waterpieser, en aan bakboord op de Waterpoeper.”

Wie een enigszins of heel andere naam kiest voor zijn boot, doet er hoe dan ook goed aan dat even te melden bij Poseidon: de Griekse god die alle boten beschermt die hij bij naam kent (zie kader).

Gezin

Behalve die twee ongeschreven regels bestaat er dus vooral veel vrijheid in het kiezen van een bootnaam. Welke boten varen er zoal over de Nederlandse en Vlaamse wateren?

Allereerst is er het soort namen waarvan het Belgische blad *Varen* ooit schreef dat ze echt niet meer konden: losse letters uit de namen van gezinsleden die als een kralenketting aan elkaar geregen worden tot een nieuwe constructie. Hannie Nederstigt, die op de Facebookpagina van Onze Taal de eerste is om toe te geven dat dat “heeeeel oubollig” is, kent bijvoorbeeld de boot Elnoja, naar de kinderen van de eigenaar (Elly, Nolly en Jan).

Soms levert zo’n kettingnaam een nieuw woord op dat een betekenislaagje toevoegt:

- Sjarmant (“Een hussel van onze namen: Saskia, Jasper, Marit, Arno, Nog niet eerder tegengekomen”)
- Toemar (“Van Ton (mijn vader), Ellis (mijn moeder), Mariëlle (ik) en Remco (mijn broer), en samen wordt dat iets als ‘Toe maar, die rijke stinckerds met hun boot’.”)

Ook op andere manieren wordt er naar gezinsnamen geknipoogd:

- Berenbotje (het bo(o)tje van de familie Berendsen)
- Lethersail (‘Let her sail’, met verwijzing naar de achternaam van de familie Lether)
- Roestvrij (het kunststof bootje van de familie Roest, waarin gevaren wordt “als we vrij zijn”)
- Kielzog (van de familie Kiel)
- Me and Mrs. (van de familie Jones)

En soms hoor je zelfs de kinderstemmen nog doorklinken in de bootnamen:

- Oer Plezoer (“Toen onze dochter, die net kon lezen, een boot zag genaamd ‘Our Pleasure’, vroeg ze aan ons: ‘Wat betekent: Oer plezoer?’”)
- De Guzede (“Onze grundel konden we kopen dankzij een erfenis van mijn tante Guurtje. Haar naam spraken onze kinderen destijds uit als Guzede.”)
- Lelibel (“Het bootje van mijn ouders heet zo omdat mijn zus de libel op die manier aanduidde toen ze nog een kleuter was.”)

Spiegelei

Ook de kleur van de boten kun je dikwijls afleiden uit de namen. Zo was het al met De Kameleon, het beroemde bootje van de broers Hielke en Sietse, dat steeds van kleur leek te veranderen naarmate de lichtinval veranderde. En zo is het nu nog steeds.

Mike Pasman, eigenaar van boot Noortje: "Iedereen denkt dat mijn vrouw zo heet."

Soms gebeurt dat redelijk een-op-een, zoals Blues voor een blauwe en Ginger ('roodharige') voor een deels rode boot, maar andere keren verloopt die naamgeving via een kleine omweg:

- Tjeplok! ("De benaming van een spiegelei in de Indische keuken, genoemd naar het geluid van een ei dat in de pan valt. Ons zeilbootje was van onder wit en van boven geel geverfd.")
- Echte booter (voor een gele polyvalk)
- Hoes Afreet (bijbootje in de kleur rood met gele en blauwe accenten, naar het kunstwerk *Who's Afraid of Red, Yellow and Blue* van Barnett Newman)

Die goede oude Kameleon heeft overigens ook nu nog zo zijn invloed op de bootnamen, zij het soms via grillige gedachtenkronkels. Zo zijn er Kameleonachtige bootjes gesignaleerd met de namen Kamelejong en Boy George (de zanger van het liedje 'Karma Chameleon'). En Pjotr Rijpstra liet zich weer op andere wijze inspireren door de jeugdboeken van weleer: "Ik heb geen boot, maar wel twee zoons, Hielke en Sietse genaamd."

Bootje of schip?

Veel schippers vinden het niet leuk als hun schip een boot wordt genoemd, maar wat is volgens de kenners nu eigenlijk precies het verschil? Die vraag is nog niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Het *Lexicon van de watersport, visserij, koopvaardij, marine en bruine vloot* (1996) van Jaap van der Wijk zegt hierover: "Doorgaans spreekt men boven de 20 meter lengte van een schip en daaronder van een boot."

Volgens Pieter Klein van de website Debinnenvaart.nl zit het net even anders. Vooral de bouw zou van belang zijn: een boot heeft een open constructie "zonder opbouwen en zonder vaste dekken". Een schip is een vaartuig mét vaste dekken. Wanneer iemand het heeft over een klein vaartuig met vaste dekken is dat volgens Klein geen boot, maar een 'scheepje'.

En als je niemand voor het hoofd wilt stoten? Dan noem je het drijvende object in kwestie gewoon een 'vaartuig' – of bij zijn naam natuurlijk.

Bløt

Dan de financiën. Lang niet iedereen kan zijn boot Noppes noemen zoals Charles Trouwen, die zijn vaartuig gratis mocht ophalen. Voor de meeste mensen gaat het eerder om een grote investering:

- Revelaspa ('Resultaat van lang sparen')
- Onladu ('Ons Laatste Dubbeltje')
- Bankroet
- Piekendief
- Bløt
- BlackMoney (na een geschil met de fiscus)
- Viskus

Maar als je die boot eenmaal hebt (om met de bootnaam van Hermine van den Berg-van Zijl te spreken: 'Hebbes'), dan kun je lekker genieten, wat ook blijkt uit namen als Zen, Felix ('geluk'), Waterrust, Welvaart, Festina lente ('Haast je langzaam') en:

- Omdiedel doantjen (Gronings voor 'ontspannen, niets doen, genieten')
- Bread ('Bier, rosé en andere drank')
- Komesan ('Kom eens aan', voor een boot waar iedereen altijd welkom is)
- Lawet ('Laat anderen werken en tobben')

Zinken

Maar ondanks het vele geluk dat een bootje kan brengen, ben je op het open water toch vooral overgeleverd aan de elementen. Het gevaar ligt altijd op de loer. De schoonouders van Judith Robbe hebben hun zeilboot Talisman genoemd, "ter compensatie van het feit dat het schip op vrijdag de dertiende werd opgeleverd". Ook andere booteigenaren houden in hun naamgeving rekening met het ergste:

- Sinkenken
- Salliesinkeochjeedaargaatie
- Zeeffe (genoemd naar de kokkin uit de jeugdsérie *Varen is fijner dan je denkt*, maar "we hebben nooit een lek gehad", aldus de eigenares)
- Titanic
- Onzinkbaar II
- Vergaat nooit III

En zo dobberen verder ook nog de Waterling (bezit van een waterman en een tweelingen), de Fungus, de Kapsones, het Goudkuipje (uit Gouda) en de Smoke over de wateren (die laatste van een Deep Purple-fan trouwens).

In de Schinkelsluizen wacht intussen een bootje vol Kameleonachtige jongens tot ze de hoofdstad in kunnen varen. Het naambordje van de boot is blanco – want, zo zegt de eigenaar: "Hij moet nog even een nieuwe naam krijgen; we hebben hem overgekocht." "Laten we hem Henk noemen!", oppert een van de jongens, terwijl de sluisdeuren zich openen. Het werd misschien wel de dag waarop zelfs de ongeschreven regels sneuvelden. <

[Iedereen die reageerde op onze oproep in de sociale media of die op het water werd gevraagd naar de bootnaam: hartelijk dank voor alle prachtige verhalen!](#)